

власну професійну діяльність щодо співвідношення соціальних вимог.

Творча особистість учителя характеризується спрямованістю на творчість, інтелектуальною активністю. Учитель має вміти мотивувати учня: до розвитку, до знання предмета, до пізнання світу. Це можна зробити лише тоді, коли любиш свою працю, коли ти творчий, відповідальний і відкритий до світу. Безумовно, роль вчителя змінюється. Якщо раніше він був єдиним джерелом інформації, то зараз має організувати навчальний процес так, щоб діти самі пізнавали світ. Він, як і раніше, залишається лідером освітнього процесу, але стає невидимим організатором [5]. Завдання сучасного вчителя і школи – навчити дітей бути гнучкими у змінах. Також легко адаптовуватися і вміти навчатися впродовж усього життя. Щоб це вдалося, самому треба бути зразком.

Література

1. Березняк Є. Директор школи і вчителі: етика взаємин // Освіта України. – 2000. – № 2-13. – 14 с.
2. Лихвар В. Д. Розвиток художньо-творчого потенціалу молодших школярів у процесі образотворчої діяльності. – Х., 2003. – 24 с.
3. Сухомлинський В. О. Розмова з молодим директором. – К.: Радянська школа, 1988. – 284 с.
4. Падалка О. С. Педагогічні технології. – Навчальна книга, 1995. – 180 с.
5. Бібік Н. М. Нова українська школа: poradnik для вчителя. – К.: ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2017. – 206 с.

УДК 377.091:165.742

Степанова Т.В.

викладач-методист,
викладач української мови та літератури
ДНЗ «Подільський центр ПТО»
metodust_pto@ukr.net

СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ГУМАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ В ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНІЙ ОСВІТІ

«Ми навчаємось для того, щоб удосконалювати себе»

Конфуцій

Сучасний урок...Яким він повинен бути? Якими мають бути змістові, організаційно-методичні, психолого-педагогічні основи його підготовки і проведення? Яке його призначення і в чому його суть? Як зробити навчально-виховний процес дієвим і впливовим? Як викликати інтерес в учнів до навчання, бажання саморозвитку та самовдосконалення?

Ці та багато інших питань хвилюють сьогодні кожного мислячого педагога, небайдужого до долі своїх учнів, якості своєї педагогічної діяльності, адже все помітнішим стає факт зниження престижу освіти, її якості.

На бажання наших учнів навчатися особливо відчутно впливають такі негативні явища, які відбуваються у суспільстві, як ріст аморальності,

злочинності, наркотизації, люмпенізації... Слід визнати, що сучасний педагог втрачає моральний та інтелектуальний авторитет, а бажання учнів розвивати культурні навички, вести здоровий спосіб життя катастрофічно падає.

Загрозливих масштабів набуває інфантильне ставлення значної частини наших учнів до свого місця у житті, інтелектуального розвитку, набуття культурних навичок, байдужість до свого здоров'я, ведення здорового способу життя, що часто-густо стає причиною конфліктних ситуацій.

Педагоги нашого навчального закладу, усвідомлюючи індивідуальні потреби, прагнення учнів до самоутвердження, неспроможності їх знайти своє місце «під сонцем», вікові зміни, що відбуваються на тлі складних, суперечливих, непослідовних соціальних, економічних, політичних процесів, намагаються розв'язати проблеми різними формами навчально-виховного впливу на учнів. У зв'язку з цим виникає потреба у кардинальній перебудові такого процесу, котрий би враховував домінуючу роль негативних явищ нашого сьогодення у формуванні особистостей наших учнів.

У такій ситуації на перший план виходить активність педагогіки, її вторгнення у різні сфери життєдіяльності учня. Але водночас така активність має бути позбавлена авторитарного спрямування. Першочерговим завданням стає гуманізація навчально-виховного процесу, педагогічна доцільність якого спрямована на активну допомогу і захист учнів, створення умов для активного самовизначення їх, саморозвитку, самореалізації, успішної соціальної адаптації.

Гуманізація навчально-виховного процесу в педагогічній діяльності викладачів, класних керівників, майстрів в/н нашого навчального закладу базується на таких засадах:

1. Глибокому аналізу психолого-педагогічних, соціально-економічних умов, що стають причиною росту негативних тенденцій у поведінці учнів.
2. Оптимізації психолого-педагогічного впливу на учнів.
3. Пошуку шляхів профілактики та корекції відхилень поведінки.
4. Урахування впливів мікро- та макросередовищ на становлення особистості, попереднього досвіду.
5. Вирішення проблем саморозвитку, самовиховання, самовдосконалення.
6. Урахування індивідуальних особливостей особистості.
7. Акцентуації на духовній сфері.
8. Пропаганди здорового способу життя.

Вирішення багатьох проблем не можливе без педагогічної майстерності, безмежного терпіння та великого бажання допомогти кожному учневі стати кращим, розумнішим, «знайти себе» у бурхливому вирі протиріч і суперечностей. Виходячи з цього, педагоги закладу активно впроваджують засади гуманізації загальної та професійної освіти у свою практичну діяльність, що полягає в оберненні навчально-виховного процесу до особистості учня, його гідності, інтересів, потреб, проблем. Тому наше першочергове завдання полягає у створенні сприятливих умов для розкриття і розвитку здібностей учня, прагнення до самовизначення та професійного становлення.

Ми, викладачі, сприймаємо своїх учнів такими, якими вони є.

Намагаємось зняти з душі кожного з них відчуття страху, агресії, невпевненості, бачити в них повноцінну, здібну, творчу особистість. Наші учні, як ніхто інший, потребують такого ставлення до себе, адже усім відомо, що більшість з них – вихідці з неповних сімей, часто асоціальних або ж, зовсім сироти. Не слід думати, що творча особистість виникає з нічого. Ми розуміємо, що наше першочергове завдання – дати можливість кожному учневі розкрити себе, проявити свій кращий бік.

Кожен урок намагаємось зробити відкриттям, а навчальний процес будемо за принципами:

1. Активізації діяльності учнів, що забезпечується шляхом самостійної роботи з набуття знань і умінь.
2. Проблемного підходу до змісту освіти, що зумовлює розвиток дослідницьких умінь на основі наукової діяльності учнів,
3. Формування практичних умінь, які дають змогу здійснювати наукове дослідження.

У сучасних умовах роль і частка дослідницьких методів навчання значно зростає. Що ж стосується виробничого навчання, виробничої практики та позаурочної роботи – то провідна роль в гуманному ставленні до учнів припадає на культуру взаємин між майстрами виробничого навчання та учнями, на культуру їх спілкування. Вони є важливим видом загальної культури людини, процесом обміну інформацією. Культура спілкування вчить гуманному ставленню до людини. Навчання та виробничі процеси в Центрі – це насамперед ділове спілкування викладачів, майстрів з учнями, в процесі якого повинна створюватись загальна атмосфера спільного пошуку.

Особливу роль у формуванні особистості майбутнього робітника-професіонала належить майстру виробничого навчання. Його майстерність, культура, ерудиція, особистий приклад, терпіння впливають на учнів сильніше ніж будь-що. Перед викладачем і майстром в/н стоїть важливе завдання – навчання учнів творчо мислити. Таким чином, забезпечується високий рівень знань і трудових навичок, культурний розвиток і самостійне мислення, які необхідні для дійової участі молодій людині в житті раїни, для постійного зростання професіоналізму та всестороннього розвитку особистості.

Слід завжди пам'ятати слова великого педагога В. Сухомлинського: «виховують, навчають не програми, не підручники, не метод, а особистість учителя».

Очевидно, що відхід від авторитарної педагогіки передбачає переорієнтацію на педагогіку гуманістичну, педагогіку співпраці викладача і учня з метою взаєморозвитку та взаємодосконалення.

Література

1. Антоненко М. В. О. Сухомлинський про оцінювання навчальних досягнень учнів / М. В. Антоненко // Рідна школа. – 2001. – Жовтень. – С. 11-13.
2. Беленький Г. И. Гуманізація учебно-воспитательного процесса школы / Г. И. Беленький. – М.: Гуманит. Изд. Центр ВЛАДОС, 1999.
3. Боришевський М. Й. Гуманізм педагогічної системи В. О. Сухомлинського / М. Й. Боришевський // Початкова школа. – 1995. –

№ 10 – 11. – С. 4-8.

4. Вишневський О. І. Гуманізація шкільного життя / О. І. Вишневський // Рад. школа. – 1990. – № 1. – С. 41-46.

5. Селевко Г. К. Традиционная педагогическая технология и ее гуманистическая модернизация / Г. К. Селевко. – М.: Школьные технологии, 2005.

6. Сухомлинський В. О. Вибр. твори в 5 т. / В. О. Сухомлинський. – К.: Рад. школа, 1976. – Т 1. – 522 с.

УДК 378.01

Степанюк А. В.

доктор педагогічних наук,
професор кафедри загальної біології та методики
навчання природничих дисциплін ТНПУ імені В. Гнатюка
alstep@tnpu.edu.ua

ЗМІНА КОНЦЕПТУАЛЬНИХ ПІДХОДІВ ДО ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПРИРОДНИЧИХ ДИСЦИПЛІН

Одним із можливих шляхів випереджуючої модернізації педагогічної освіти в Україні для створення бази підготовки педагогічних працівників нової генерації та забезпечення умов для становлення і розвитку сучасних альтернативних моделей професійного та особистісного розвитку педагогів є активна імплементація в освітній простір концептуальної ідеї про те, що цілісність природного середовища як об'єкта вивчення зумовлює необхідність взаємозв'язку природничих наук, які його досліджують (С. Гончаренко, В. Ільченко, А. Степанюк та інші) [1].

У науковій літературі кінця ХХ століття з'явилася модель VUCA-світу, яка вперше була запропонована у США для військової галузі. Згодом вчені прийшли до висновку, що зазначена модель може бути застосована у всіх сферах людської діяльності, враховуючи освіту. Її сутність полягає в тому, що на сьогодні складно спрогнозувати будь-які процеси у світі, основними характеристиками якого є нестабільність, невизначеність, складність та неоднозначність. Особливу увагу вчені звертають на ступінь розвитку у випускників вищих навчальних закладів вміння комплексного розв'язання проблем, критичного мислення, креативності, навичок управління персоналом, взаємодії в команді, прийняття рішень тощо.

Ще один із напрямків реалізації принципу інтеграції наукових галузей освіти, який дістав назву STEM – освіта і складається із початкових літер англійських слів: «Science» (природничі науки), «Technology» (технології), «Engineering» (інженерія), «Mathematics» (математика). STEM – освіта означає трансдисциплінарний підхід до дослідження явищ і процесів навколишнього світу. В Україні цей напрям також набирає поширення.

Проведений аналіз зарубіжних навчальних планів і програм підготовки вчителів засвідчив, що у США, Великій Британії, Канаді та інших розвинених країнах світу домінують інтегровані курси. Наприклад, предмети природничо-